

Ezelan: inola (H.B.)
Geldiro: kontuz (H.B.)
Hur: hurbil (H.B.)
Itxura danez: argi denez (H.B.)
Itzel: primeran (H.B.)
Jakina: noski (H.B.)
Lako: bezalako
Lantzean behin: noizik behin (H.B.)
Mordo: asko (H.B.)
Noiznoiz (noiz edo noiz)
Nonon (non edo non)
Nonor (nor edo nor)
Ortozik: oinutsik
Ostean: ondoren (H.B.)
Ozta-ozta: doi-doi (H.B.)
Polito: dezente (H.B.)
Uluka: alarauka (H.B.)
Urrun, urrin: urruti (H.B.)
Zelan: nola (H.B.)
Zenbatgura: zenbanahi (H.B.)
Zeozelan: zelan edo halan
Zeozzer (zer edo zer)

AURKIBIDEA

1. Izenak	4
• Abereak	4
• Landare, ortuari eta fruituak	6
• Gizakia: anatomia, jantziak, etxea	8
• Tokia	14
• Denbora	16
• Eguraldia	18
• Beste batzuk	19
2. Aditzak (ekintzak)	22
3. Adjetiboak	29
4. Adberbioak eta bestelakoak	31

ARGIBIDEAK

- ✓ Berbak gaur egungo arau ortografikoak errespetatuz idatzi-ta agertzen dira.
- ✓ Berbaren sinonimoa da berbaren ondoan dagoana; gaur egun gehien erabiltzen dan sinonimoa.
- ✓ (H.B.): Euskaltzaindiako "Hiztegi Batua"-n onartua izan dan berba da.

SARRERA

Eskuarte dozen berba hautatuen bildumatxo honek 2000. urtean Gernika eta Durangoko PATak euskalkiaren erabileraren inguruan eratu eben ziklo baterako ondu neban berba-zerrenda baten sorburua. Eskolan euskera batua irakatsi orduan, bizkaierako ze berbategi sartzea komeni zan, hori zan antolatzaileen kezketariko bat. Berba-zerrenda hori, hiztegi-ordena konbentzionalaz barik, eremu semantikoen arabera antolatu zan: zentzu-esparru batzuk finkatu genduzan eta eurotako hitzak landu. Hitz-kategorien araberrako sailketa be egin zan: izenez gainera, adjetiboak, aditzak eta aditzondoak batez be.

Aurre-lan horren ganean Busturialdeko Lehen Hezkuntzako Hizkuntza Normalkuntza Taldeak lanean ekin deutso, eta galbahetu ondoren, bigarren hautaketa bat egin berba gehiago erantsiz. Horren fruitua da, bada, eskuarte dozun lantxoak.

Emaitza honek gauza bat erakusten dau argiro: gure ikastetxeak eta irakasleak bizi arduratuta dagozala lekuan lekuko euskerea aintzat hartu beharraz; eskolakumeeke etxean eta kalean darabilen berbeta-moduari ezin jakola eskolan atzea emon, eta moduren bat bilatu behar dala ha irakaskuntza-prozesuan txertatzeko, horrek ikasleen euskera-kalitatea hobetuko dauelakoan.

Langai apal honen erabiltzaileari besterik ez deusagu opa, eskola-jardunean lagungarri izan dakiela baino.

Zorionak lan honetan partaide izan diran guztiei eta hurrengo etorririko diran beste lan batzuen aurrerapen gerta dadila berau.

Adolfo Arejita

ADBERBIOAK ETA BESTELAKOAK

Albait arinen: lehenbailehen (H.B.)

Antza: dirudienez (H.B.)

Antzina: aspaldi

Apur baten: une baten

Arineketan: bizkor, azkar (H.B.)

Arrapaladan: arineketan (H.B.)

Astiro: geldiro (H.B.)

Aurki: seguraski

Bai seguru: jakina baietz

Beharbada: agian (H.B.)

Behingoan: behingoz (H.B.)

Benetan: egiazkoa (H.B.)

Bider: aldiz (H.B.)

Dandarrez: arrastaka (H.B.)

Drogan: istiluan, iskanbilan (H.B.)

Ederto: ederki (H.B.)

Edozelan: edonola (H.B.)

Edozenbat: hainbat

Ei: omen

Eratara: zuzenean

Erreztan: haserre, errietan

Errietan: haserreka (H.B.)

Makal: ahul (H.B.)

Mizkin: mokofin (H.B.)

Motz: itsusi

Murtik: tutik

Nagi: alfer (H.B.)

Narras: saskel, baldres (H.B.)

Oker: gaizto (H.B.)

Sasikoipetsu

Saskil: narras (H.B.)

Txiker: txiki

Ugerdo: zikin (H.B.)

Upielako: aparteko, egundoko

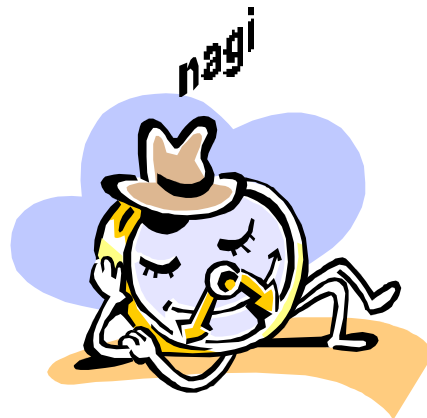
Zapazto: narras (H.B.)

Zital: zikoitz (H.B.)

Zoro: ero(H.B.)

txikerra

Busturialdeko Hizkuntza Normalkuntzak badu betebeharreko hutsunerik bere horretara jo gura izan ezker, bai eskola zein herri mailan.

Izan ere, etxetik ikastetxera doan umeak etxeko hizkuntza normal osoaz baliatu behar luke, beste hizkuntza arlo zabalagoak esku-ratzen dituen bitartean.

Jakina denez, gure Eskualdean bada aparteko hitz, esakera edo esamolderik bereziki erabiliak, umeak entzun eta ikasitakoak.

Aurrean daukazun lanaren helburua, beraz, honetan datza: Eskualdean erabiltzen den hiztegi jator hori ere, irakaskuntzan eta giza-harremanetan abiaraztea; modu horretan umearen hizkuntzarekiko ekarpena aintzakotzat hartuz, behar rezko jarraipena izango lukeelako ikaslearen hizkuntza garapenean, komunikazio prozesurako tresna hurbilagoa eskainiaz.

Busturialdeko hizkuntza jatorra ikertu eta bilketa hau egitean, Euskara berari ere mesede ederra egiten zaio, zeren hola ez balitz, berbon erabilera gutxiagotuz lihoake eta galtzeko arriskuan jarri.

Lan honen inguruan esan behar da irekia mantentzen dela eta Hizkuntza Normalkuntzako Taldeak erronka honi darraiola eranskin berriez hornitzeko asmoz.

Bukatzeko, ondoren aurkituko dituzun edukien hartzaileak gaztetxoenak dira bereziki, H.H. eta L.H. ko ikasleak, D.B.H. koak ahaztu barik; azk en finean gizarte osoan jardun eta indartu behar du hiztegi honek, aurrikusitako proiektuak aurrera egin dezan.

Alicia Intxausti

IZENAK

• ABEREAK

Ahausi: zaunka
Aramu: armiarma
Arditxakur (H.B.)
Ahume: antxume
Artxo: arkume
Bigantxa: txahal eme (H.B.)
Bildots: arkume (H.B.)
Elai: enara (H.B.)
Kirikolatz: triku
Luki: azeri (H.B.)
Mozolo: ontza (H.B.)

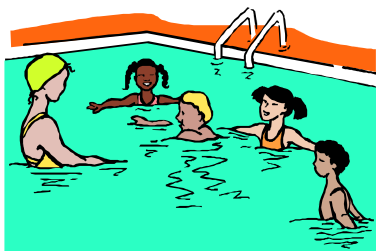
buruarine

ADJETIBOAK

Antzinako: aspaldiko
Arin: azkar (H.B.)
Artega: urduri (H.B.)
Baldar: trakets (H.B.)
Baldres: moldakaitz (H.B.)
Bardingo: arteko, ertaina (H.B.)
Berbati, berbatsu: hitzontzi
Bizkor: arin, azkar (H.B.)
Buruarin: burugabe, kaskarin (H.B.)
Erbesteko: arrotz (H.B.)
Errukior: bihozbera (H.B.)
Errukitsu: gupidatsu (H.B.)
Lohi: zikin (H.B.)
Loka: koloka (H.B.)
Lorrin: euritsu, nahasi (H.B.)

Sakatu: bultz egin (H.B.)
Suertatu: gertatu, egokitu (H.B.)
Trokatu: bihurritu (H.B.)
Txikortu: kizkaldu
Txolindu: buru-arindu (H.B.)
Ugaritu: ugaldtu (H.B.)
Uger egin: igeri egin (H.B.)
Ugertu: herdoildu (H.B.)
Zinbu-zanbu egin: kulunkatu
Zehetu: txiki-txiki egin
Zirkin egin: mugitu (H.B.)
Zoldu: infektatu (H.B.)

uger egiten

elaiak

txakurra

Ogigazta: erbinude (H.B.)
Oilar/oilo - oilanda/oilasko (H.B.)
Oskol: maskor (H.B.)
Paita: ahate (H.B.)
Txakur: zakur (H.B.)
Tximino: tximu
Txindor: txatxangorri (H.B.)
Txita (txittie) txita (H.B.)
Ugaraxo: igel (H.B.)
Ulu: alarau (H.B.)
Zekor: txahal arra (H.B.)

• **LANDARE, ORTUARI ETA FRUITUAK**

Aretx: haritz

Berakatz: baratxuri (H.B.)

Ginarra: txilarra (H.B.)

Hurritz: hur (fruitua)

Idar(ider): ilar

Iko: piku

Indabak: babarrunak (H.B.)

Ira: iratze (H.B.)

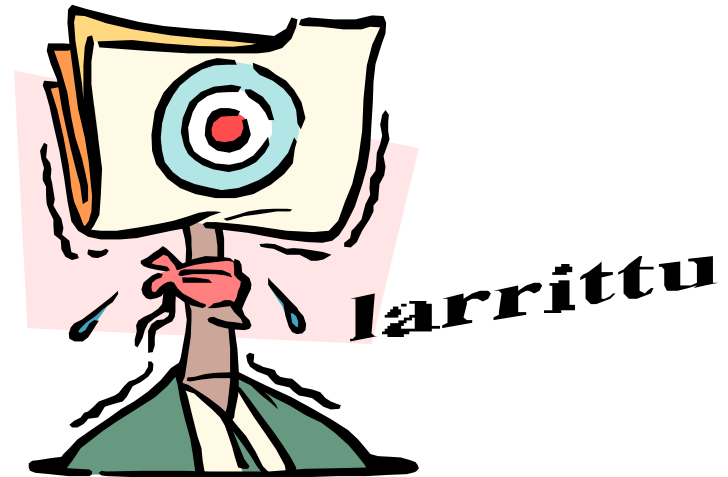
Kipula: tipula (H.B.)

orbela

malukiak

Katigatu: trabatu (H.B.)

Laprast egin: laban egin (H.B.)

Larritu: zorabiatu (H.B.)

Laskitu: hondatu (H.B.)

Loditu: gizendu (H.B.)

Lorrindu: alferrik galdu, nahasi (H.B.)

Mailatu: makatu, konkatu (H.B.)

Muskildu: murriztu (H.B.)

Okertu: gaiztotu (H.B.)

Oratu: eutsi, heldu (H.B.)

Osatu: sendatu (H.B.)

Puztu: haizez bete (H.B.)

Heldu: atxiki, oratu (H.B.)
Horditu: mozkortu (hizt)
Igaro: garraiatu (H.B.)
Igarri: antzeman, asmatu (H.B.)
Ikaratu: izutu (H.B.)
Ipini: jarri (H.B.)
Itaundu: galdetu (H.B.)
Itxartu: esnatu (H.B.)
Iziotu (ixetu): piztu
Jagon: zaindu (H.B.)
Jaramon egin: kasu egin
Jaurti: bota (H.B.)
Jausi: erori (H.B.)
Jesarri: jarri

Madari: udare (H.B.)
Mailuki: marrubi (H.B.)
Makatz: madari txiki mota bat (H.B.)
Mukur: enbor (H.B.)
Okaran: aran (H.B.)
Orbel: hosto (H.B.)
Orri: hosto (H.B.)
Ortu: baratz (H.B.)
Ortuari: barazki (H.B.)
Zuztar (zuzter): sustrai

• **GIZAKIA: ANATOMIA, JANTZIAK ETA ETXEA**

Abade: apaiz (H.B.)

Abadeki: apaizgai

Abadetza: apaizgo

Adur: lerre, bitz (H.B.)

Aita (aitte): aita

Aitabitxi (aittebitxi): aita besoetako (H.B.)

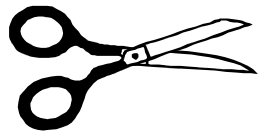
Aitita(aittite): aitona

Ahizta: ahizpa

Altzo: magal (H.B.)

Amabitxi: ama besoetako (H.B.)

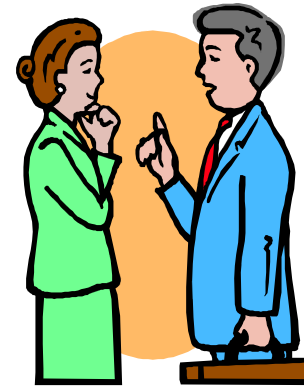
Amama, amuma: amona (H.B.)

artaziak

andrakila

berba egiten

Emon: eman

Enpalaga(t)u: losintxatu

Eragin: arazi (H.B.)

Eragotzi: galerazo, debekatu (H.B.)

Eralgi: xahutu (H.B.)

Erantzi: kendu, biluztu (H.B.)

Eritxi: iruditu

Eroan: eraman (H.B.)

Errukitu: gupidatu (H.B.)

Eskegi: zintzilikatu (H.B.)

Galerazo (galazo): debekatu

Heldu: iritsi (H.B.)

Aratu: arakatu

Ardura izan: axola izan (H.B.)

Asmatu: susmatu (H.B.)

Atondu: konpondu (H.B.)

Barruntatu: susmatu (H.B.)

Batu: bildu (H.B.)

Begitandu: iritzi (H.B.)

Beratu: bigundu (H.B.)

Berba egin: hitz egin (H.B.)

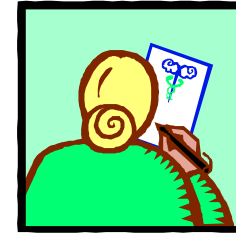
Birrindu: hautsi (H.B.)

Bizkortu: azkartu, biziberritu (H.B.)

Ebatzi: erabaki (H.B.)

Egotzi: ardura eman (H.B.)

Eiho: eho (H.B.)

amuna

Andrakila: panpina (H.B.)

Andrazko: emazteki (H.B.)

Andra: emakume (H.B.)

Arerio: etsai (H.B.)

Arotz: zurgin (H.B.)

Arrakada: belarritako

Arreba: mutil baten ahizpa (H.B.)

Artazi: guraize (H.B.)

Atzamar: atz (eskukoak) (H.B.)

Atzazkal: azazkal (H.B.)

Auzoko: auzoan bizi dana (H.B.)

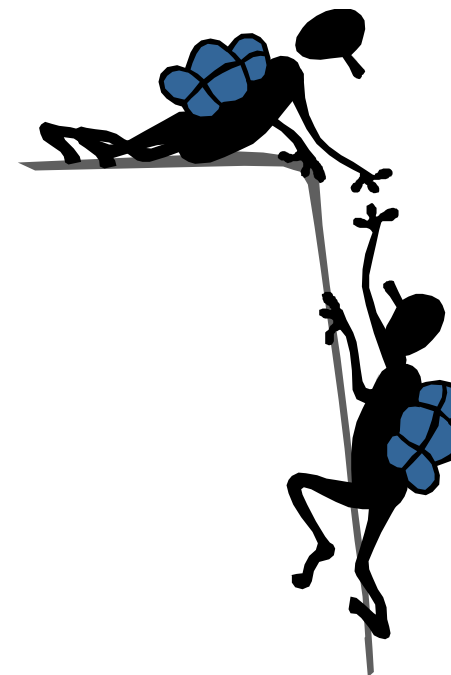

ezkaratza

Etarte: atari
Etxekone: alboko etxea
Gizonezko: gizaseme (H.B.)
Hegal: albo
Irastontzi: irazgailu
Irola: komuna
Izara: maindire (H.B.)
Izeko: izeba (H.B.)
Konketa: garbiontzi (H.B.)
Konorte: korde (H.B.)
Matraila: masaila (hizt)
Mokor: aldaka (H.B.)
Morroi: mutiko, zerbitzari (H.B.)
Morrosko: mutil-puska (H.B.)

Txilio: oihu (H.B.)
Txikot: soka lodia (H.B.)
Zati: puska (H.B.)
Zeregin: eginkizun (H.B.)
Zirkin: mugimendu (H.B.)

ahalegindu

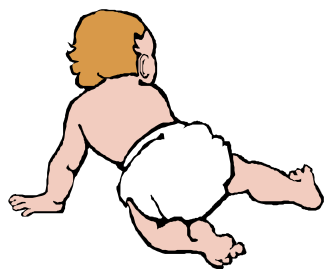
ADITZAK (EKINTZAK)

Adi egon: arreta jarri (H.B.)
Adoretu: kemendu
Aitu, aditu: ulertu, begiratu
Agertu: azaldu, aurkeztu (H.B.)
Agiri: agiriko kontuak: ageri (H.B.)
Agirika egin (H.B.)
Agortu: lehortu, amaitu (H.B.)
Ahalegindu: saiatu (H.B.)
Ailega(t)u: iritsi (H.B.)
Akordatu: esnatu
Alpertu: nagitu
Altza(t)u: altxatu
Amaitu: bukatu (H.B.)
Amata(t)u: itzali
Apara(t)u: xederatu
Apurtu: hautsi (H.B.)

Behargin: langile (H.B.)
Behatz: beheko hatzak (H.B.)
Behekosu: sukaldean, zelaian egiten dan sua
Bekoki: kopeta (H.B.)
Berna: zango (H.B.)
Birraitita (birraititte): birraitona
Birramuma: birramona
Buztan: isats (H.B.)
Eperdi: ipurdi
Erbesteko: kanpotar, atzerritar (H.B.)
Ezkaratz (ezkatz): sukalde (H.B.)
Eskeko: eskale (H.B.)

Neba: neska baten anaia (H.B.)
Neba-arrebak (H.B.)
Neskatilatxu: neska nerebe
Neskato: neska sendo hazia (H.B.)
Okotz: kokots
Orban: zikinunea (H.B.)
Osaba-izekoak (H.B.)
Otzara: saski, otarre (H.B.)
Papar: bulargain (H.B.)
Paparreko: zarrailu, brotze
Puxika: maskuria (H.B.)
Sama: lepo (H.B.)
Samako min: eztarriko min

umie

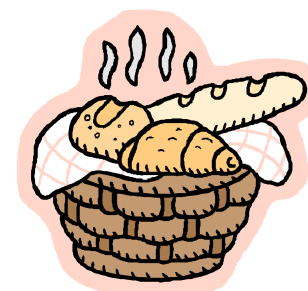
beharleku

beharrean

Ikara: izu (H.B.)
Itaun: galde (H.B.)
Kopau: mokadu (H.B.)
Okela: jateko haragia (H.B.)
Olatu: uhin (H.B.)
Olgeta: jolas (H.B.)
Oste: atze (H.B.)
Pernil: urdaiazpiko (H.B.)
Purrustada: barrealdi (H.B.)
Sunda: kirats (H.B.)
Tarratada: urratua (H.B.)
Tiradera: kajoi (H.B.)

Atsekabe: nahigabe (H.B.)
Autu: solas (H.B.)
Barre-purrustada: barre-algara
Behar: lan (H.B.)
Beharrizan: premia (H.B.)
Beharleku: buruhauste (H.B.)
Berba: hitz (H.B.)
Dardara: ikara (H.B.)
Enparau: gainerakoa
Enpagu: nazka
Era: aukera
Erosta: kexa, aiene (H.B.)
Erruki: gupida (H.B.)

otzarie

Soin: alde (H.B.)
Soinean: aldean (H.B.)
Soinekoa: jantzia (H.B.)
Surtzilo: sudurzulo
Tripalak: tripako minak (H.B.)
Txarriboda: txarri hiltze otordua (H.B.)
Ugazaba: jabea (H.B.)
Ugazabandra: jabea, andra (H.B.)
Ume: haur (H.B.)
Umealdi: sabelaldi (H.B.)
Umedun: haurdun (H.B.)

● TOKIA, LEKUA

Albo: ondo, aldamen

Aldats: aldapa (H.B.)

Aldatsbehera: gainbehera

Aldatsgora: aldapa gora

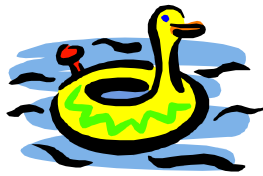
Erbeste: atzerri (H.B.)

Erripa: aldats gora

Jarleku: eserleku (H.B.)

Karkaba: luban (H.B.)

Mendi tontor: mendi punta (H.B.)

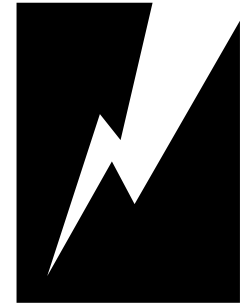

potxingoan

edurra

aineztue

● BESTE BATZUK

Adore: ausardi (H.B.)

Ahalegin: saiakera (H.B.)

Aiene: kexa (H.B.)

Akorda: oroimen

Aldarri: deiadar

Amaiera: bukaera (H.B.)

Apur: pixka (H.B.)

Ardura: axola (H.B.)

Atal: zati (H.B.)

● EGURALDIA

Afruntu: haizea eta euria batera; ekaitza

Aro, giro: eguraldi, sasoi (H.B.)

Behelaino: lainobehera (H.B.)

Edur: elur

Garro: ihintz (H.B.)

Inetasi: txingor, kazkabar

Lei: izotz

Oinaztu: tximista (H.B.)

Sargori: bero-astun (H.B.)

Truxu: euri-jaza (H.B.)

Uriolak: uholdeak

Zarrazoi: laino zarratu

akorda

Oilotoki: oilategi

Potxingo: putzu txikia

Pozu: putzu

Sabai: lastategi (H.B.)

Solo: soro

Tontor: muino (H.B.)

Troka: amildegia (H.B.)

Trokarro: arro

Txarritoki: txarritegi (H.B. txeritoki)

● **DENBORA**

Aldi: garai (H.B.)
Aratusteak: inauteriak
Aro: giro (H.B.)
Astegoien: asteburu
Asti: beta, denbora libre (H.B.)
Bagil: ekain (H.B.)
Bariku: ostiral (H.B.)
Belu: berandu (H.B.)
Domeka: igande (H.B.)
Domu Santu: azaroaren 1.a (H.B.)

ASTELEHENA	MARTITZENA	EGUAZTENA	EGUENA	BARIKUA	ZAPATUA	DOMEKA
-------------------	-------------------	------------------	---------------	----------------	----------------	---------------

Doniane: San Juan
Eguazten: asteazken (H.B.)
Eguen: ostegun (H.B.)
Eguenzuri: ostegunzuri
Garagarril: uztail (hizt)
Marti: martxo (H.B.)
Martitzen: astearte (H.B.)
Sasoi: garai (H.B.)
Tertzio: une (H.B.)
Udagoien: udazken (H.B.)
Unekada: aldi, momentu
Zapatu: larunbata (H.B.)
Zemendi: azaro (H.B.)
Zezeil: otsaila (H.B.)